

Наслов

Снажење система интелектуалне својине у Србији

Сумирајући резултате које смо на пољу заштите интелектуалне својине остварили у протеклој години, истакла бих, пре свега, да је ступањем на снагу два „правосудна закона“ – Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова и Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава, Србија напокон, након дугогодишњег залагања стручне јавности, а посебно Завода за интелектуалну својину, добила два специјализована суда за интелектуалну својину. За све спорове из ове области који се воде између привредних субјеката од 1. јануара 2014. године надлежан је Привредни суд у Београду, а за спорове у којима је једна страна физичко лице надлежан је Виши суд у Београду. На овај начин су створене претпоставке да о предметима из области интелектуалне својине одлучују уско специјализоване судије које ће у овој области моћи да изграде праксу усаглашену са праксом европских судова. Имајући у виду да се ради о веома комплексној области која обухвата спорове из домена повреда ауторског и сродних права, до повреда патената, жигова, биљних сорти и заштићених полупроводничких производа, само добро обучене и стручне судије моћи ће да буду гарант ефикасног и правилног суђења у овој области.

У претходној години ступио је на снагу и Закон о заштити полупроводничких производа који омогућава ширу заштиту топографија полупроводника него претходни закон. Имајући у виду да се топографије полупроводничких производа највише примењују у области информационог технологија и да се у Србији број привредних субјеката који се баве развојем ових технологија непрестано повећава, очекује се да ће на основу новог закона, ако правилно управљају стеченом интелектуалном својном, привредни субјекти моћи да врате средства уложена у развој нових топографија полупроводничких производа и тиме ојачају ову област привреде.

Од 1. јула 2013. године почеле су да се примењују одредбе Закона о патентима које се односе на сертификат о додатној заштити, чиме се Србија изједначила са земљама Европске уније у погледу пружања додатне заштите за лекове намењене људима или животињама и за средства за заштиту биља. Додатна заштита за ове производе може

да траје максимално 5 година, а разлог за њено увођење лежи у потреби да се носиоцу основног патената компензује губитак који се јавља као последица времена протеклог у поступку добијања дозволе за стављање у промет лека за људе или животиње и средства за заштиту биља, када носилац патената објективно није у могућности да економски искористи свој патент.

У области ауторског и сродних права од 1. јануара 2013. године почеле су да се примењују одредбе Закона о изменама и допунама Закона о ауторском и сродним правима на основу којих је уместо раније Комисије за ауторско право Завод постао надлежан за одобравање тарифа накнада за коришћење ауторских и сродних права у случајевима када организације за колективно администрирање овим правима нису успеле да постигну договор о висини накнаде са корисницима. Завод је до сада донео две тарифа и дао сагласност на једну. Износи прописаних накнада су по свему судећи прихватљиви, како за носиоце ауторских и сродних права које колективне организације заступају, тако и за кориснике њихових ауторских дела и предмета сродноправне заштите.

Завод је преко свог Центра за едукацију и информисање и у протеклој години интензивно радио на обавештавању привредних субјеката о предностима заштите њихових интелектуалних добара и о опасностима које прете од пиратерије и кривотворења. У сарадњи са привредним коморама и са Правосудном академијом одржано је 66 семинара намењених малим и средњим предузећима, научно-истраживачким институтима и универзитетима и институцијама које се баве принудном применом интелектуалне својине

Бранка Тотић, директор

Завод за интелектуалну својину Републике Србије

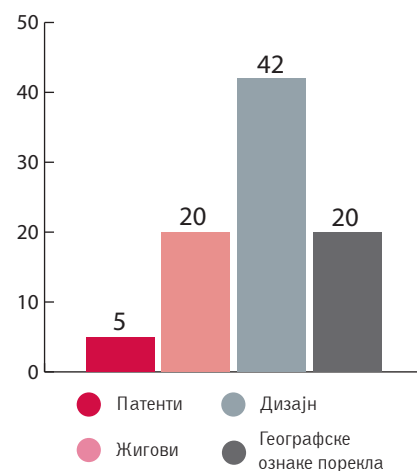
(судови, јавна тужилаштва, полиција, царина, инспекторати). Овим семинарима је присуствовало 1840 учесника.

Завод је последњих година пуно радио и на унапређењу доступности информација. На сајту Завода се од прошле године налазе и упутства за управљање интелектуалном својном, као што су нацрти уговора о лиценци и о трансферу технологије, годишњи извештаји о раду, Информатор, а онедавно и програм IP Response који омогућава фирмама да процене свој иновативни потенцијал.

Пружен је и велики број консултантских услуга и пословних информација, од специјализованих услуга Дијагностике интелектуалне својине (обављено је 46 дијагностика) и извештаја о претраживању база података, до редовних месечних сусрета корисника са стручњацима Завода који се одржавају сваког трећег четвртка у месецу, тзв. Отворених врата.

Верујемо да се наш предани рад у области ширења знања може повезати са порастом броја пријава патената, жигова, индустријског дизајна и географских ознака порекла у 2013. години. Домаћа правна и физичка лица поднела су 1334 пријаве жига (20% више него претходне године), 201 пријаву патената (5% више), 94 пријаве индустријског дизајна (42% више) и 5 пријава за заштиту географских ознака порекла (претходне године су поднете 4 пријаве).

Пораст домаћих пријава за заштиту
индустријске својине у 2013 години (у %)

Горан Пуача, председник
Удружење „Футошки купус“

Име порекла „Футошки свежи и кисели купус“

Удружење произвођача и прерађивача футошког купуса и футошког киселог купуса „ФУТОШКИ КУПУС“ је регистровано 2007. године са циљем неговања традиције, производње и прераде футошког купуса. Циљеви Удружења су окупљање и едукација пољопривредника, омладине са територије Футога и околине, ради остваривања и унапређивања циљева у области производње, заштите животне средине, едукативног и културног рада, организовања дешавања на унапређењу свих активности које доприносе стварању еколошког региона и бољем положају и разумевања делатности породице на селу.

Ознака географског порекла (име порекла) регистрована је 2008. године под редним бројем 50 са називом „ФУТОШКИ СВЕЖИ И КИСЕЛИ КУПУС“. Удружење „Футошки купус“ и пољопривредно газдинство Ђурум Радивој су 2010. године регистровани као овлашћени корисници за свежи и кисели Футошки купус, под појединачним бројевима 1152 0-01/10/4 и 1551 0-02/10/4. Након успешног праћења и сертификаковања производње „Футошког свежег и киселог купуса“ у 2013. години, вакуум паковање „Футошког киселог купуса“ је прво у Србији почело да се обележава националном контролном маркицом за производе са ознаком географског порекла „име порекла“.

Активна промоција традиционалних вредности и привредно-туристичких потенцијала Футога, кроз представљање утемељивача бренда „ФУТОШКИ СВЕЖИ И КИСЕЛИ КУПУС“ врши се на сајмовима у Србији и иностранству. Пројекат „Футошка омладинска радна акција - ФОРА“ је замишљен тако да умрежи традиционалне производе, нове медије и фестивал EXIT који је најпопуларнији у Европи. Пријављивање посредством апликације, континуирана комуникација са јавношћу, организација дешавања, као практично-

теоретске радионице са културним програмом – све ово представља иновативан начин рада на проналажењу нових решења за приближавање и међусобно упознавање младих у неговању традиционалних вредности, развоју предузетничког духа и заштити животне средине. „ФОРА“ представља активирање и анимирање најшире јавности у процесу изградње и јачања свести друштва на тему сертификата „Ознака географског порекла“ и даље изградње инфраструктуре за подршку растућем портфолију националних брендова у домену прехранбене индустрије. Регион за производњу ФУТОШКОГ КУПУСА, пољопривредно-прехранбеног производа са географским пореклом, желимо да промовишемо не само као регион производње јединственог производа, већ и као место „здрог живота“ који задовољава све потребе савремене породице. ■

ЕДУКАЦИЈА

Јелена Радојевић, саветник

Завод за интелектуалну својину Републике Србије

Заштита креативних производа ауторским и сродним правима

У сектору туризма, маркетиншки изазови долазе са многих страна. Сајмови, фестивали и друге манифестације, места су промоције туристичких креативних садржаја које њихови организатори желе да заштите као своју интелектуалну својину која има комерцијалну вредност. Оригинални производи су предмет заштите ауторских и сродних права и остваривања економских добити.

Туристичка понуда има каталоге, брошуре, водиче и часописе, укључујући телевизијске репортаже, фотографије, филмове, рекламе, веб странице или друге промотивне материјале који су најчешће дела заштићена ауторским и сродним правима. Ово набрајање свакако није потпуно, јер укључује и друге врсте ауторских дела. Примера ради,

многи туристички објекти носе ауторски печат препознатљивих дела архитектуре, чији ентеријер и екстеријер красе ауторска дела ликовне и примењене уметности као што су слике, скулптуре, графике, таписерије или разноврсни производи и сувенири чији дизајн је ауторски заштићен.

Када постоји могућност злоупотребе и спорова око власништва и коришћења ове интелектуалне својине? Сходно Закону о ауторском и сродним правима, то су ситуације ако се без дозволе аутора или другог носиоца права умножава, адаптира, имитира, приказује, или на други начин јавно саопштава њихово ауторско дело или предмет сродних права. Носиоци ауторских права имају искључиво право да уживају економске користи од искоришћавања њиховог дела на тржишту. Имовинска права не могу се тражити док се не утврди власништво на ауторском делу или предмету сродних права.

Која лица могу бити носиоци сродних права? То могу бити, глумци, певачи или друга лица.

Предмет заштите је уметничка интерпретација. У ову категорију спадају и произвођачи фонограма, видеограма, емисија и друга лица. Предмети заштите су креативни производи музичке индустрије, филма, издавача, медији, укључујући Интернет и друге креативне индустрије које се базирају на ауторском праву.

Ауторска права су аутоматски заштићена од тренутка када је створено ауторско дело. Исто важи и за сродна права. Символ © користи се као знак да је дело заштићено ауторским правом. Такође, постоји могућност да носиоци права евидентирају и депонују примерке својих ауторских дела у Заводу за интелектуалну својину као надлежном органу у овом поступку. На тај начин могу да обезбеде доказ више у прилог томе: ко је аутор, када је дело настало, о којој врсти дела се ради, као и о садржини самог дела. Завод води евиденцију за сваку врсту на овај начин пријављених и депонованих дела и предмета сродних права. Подаци у евиденцији сматрају се истинитим, док се не докаже супротно. ■

Зоран Драгојевић, руководилац Групе за дизајн и ознаке географског порекла
Завод за интелектуалну својину Републике Србије

Ознаке географског порекла у нашем правном систему

У нашем правном систему ознаке географског порекла као посебна врста права индустријске својине регулисане су први пут Законом о заштити проналазака, техничких унапређења и знакова разликовања, још 1981. године. Треба имати у виду да многе земље ни данас немају посебне законе (sui generis) или пак посебне норме у оквиру законика који регулише материју индустријске својине, а које се односе на регулисање ознака географског порекла.

Те земље ову материју регулишу одредбама које су садржане у закону о жиговима, закону о трговини или закону о заштити потрошача.

Према Закону из 1981. године постојала је само једна категорија права - ознака порекла производа. Међутим, ознака порекла производа не поклапа се ни са именом порекла а ни са географском ознаком, које данас чине садржину ознаке географског порекла.

Законом из 1981. године регистровано је пет производа - вина „Дингач“, Пољопривредне задруге и винарије „Потомје“ са Пељешца, и „Поступ“, Пољопривредне задруге и винарије „Потомје“ и Пољопривредне задруге „Поступ“, Доња Банда, данас у Републици Хрватској, и три из Србије: „Говеђа ужичка пршута“, „Свињска ужичка пршута“ и „Ужичка сланина“, које је производио Пик Златибор „Кланица са хладњачом“, Чајетина, на основу предлога Привредне коморе Југославије. Поменути Закон садржао је и одредбу да се ознаком порекла производа може заштитити и назив производа који је дугом употребом у привредном промету постао општепознат као ознака да производ потиче из одређеног места или подручја, што би према сада важећем Закону одговарало традиционалном називу.

Законом о географским знацима порекла од 24.3.1995. године установљене су две категорије географских знацима порекла: ознака порекла као квалификована ознака и географска ознака као слабија ознака. Без обзира на њихову квалификацију односно тежину, обим права и економски ефекти

били су идентични за обе ознаке. По овом Закону (који се и најдуже примењивао - пуних 11 година), заштићен је и највећи број производа са географским индикацијама (укупно 25).

Закон о знацима географског порекла од 20.5.2006. године такође је прописивао два права: име порекла и географску ознаку, али се дефиниција географске ознаке суштински разликовала од дефиниције географске ознаке из претходног Закона, због усклађивања са дефиницијом о географској ознаци из ТРИПС споразума. По овом Закону, који је важио до априла 2010. године, регистровано је 10 производа. Законом о знацима географског порекла од 3.4.2010. године, који је сада у фази измена и допуна, регистровано је 10 производа. Овим Законом географска ознака је усклађена са дефиницијом географске ознаке из Уредбе УЕ 510/2006.

У Заводу за интелектуалну Републике Србије својину према структури домаћих производа регистровано је: 11 производа из категорије свежег меса и месних прерађевина, 2 производа који се односе на рибу и рибуљу икру, 11 сирева, 2 пива, 9 вина, 3 производа који се односе на поврће, воће и прерађевине од поврћа, 3 меда, 4 воде, 3 производа домаће радиности и 1 чај. Преко Завода за интелектуалну својину регистроване су и ознаке географског порекла страних пријавилаца: 2 ознаке из Хрватске, 5 из Чешке Републике и 8 из Црне Горе.

Заштита производа ознаком географског порекла има смисла само ако се њоме спречава да она постане генеричан односно општепознат назив за производ у промету и ако се њоме спречава да је користи круг неовлашћених лица - корисника.

Заштита производа знацима географског порекла простире се само на територији за коју та заштита важи. Другим речима, ознака географског порекла која је национално заштићена не ужива аутоматски заштиту и у другим државама. Да би се заштита простирала и шире, дакле ван подручја за коју та заштита постоји, потребно је ознаку географског порекла заштитити и у другим државама, и то пре свега у оним у којима се производ извози или постоји потенцијална могућност извоза.

За заштиту у ЕУ потребно је поднети пријаву Европској комисији, а на ширем међународном нивоу заштиту треба извршити подношењем пријаве преко Бироа Светске организације за интелектуалну својину (WIPO), на основу Лисабонског аранжмана који је Србија потписала и ратификовала, а који је на снази од јуна месеца 1999. године. За друге државе које нису чланице ЕУ или Лисабонске уније заштита се може остварити на основу закључених билатералних уговора или на основу одредби жиговног права које се односе на колективне жигове или жигове квалитета.

Србија је до сада међународно заштитила само три своје ознаке и то преко Лисабонског аранжмана („Хомолски мед“, „Бермет“ и „Лесковачки домаћи ајвар“), али на жалост ни једну ознаку у ЕУ, а која се односи на пољопривредне и прехрамбене

производе. У том смислу би требало предузети одговарајуће кораке.

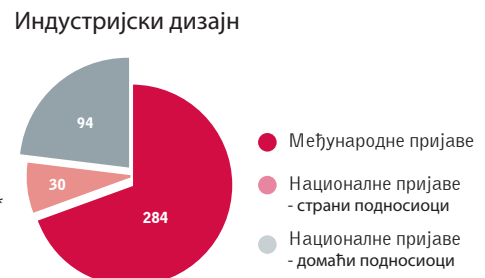
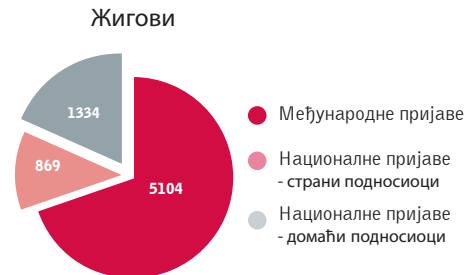
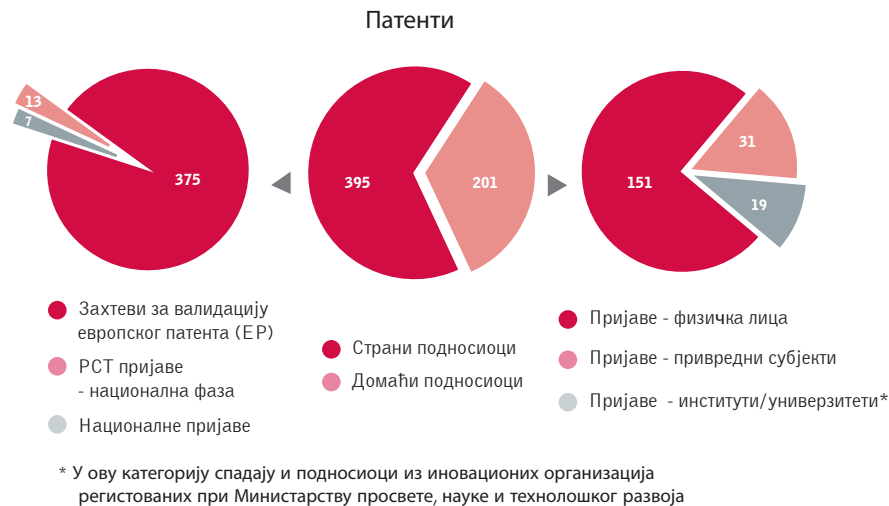
Потписивањем Лисабонског аранжмана о међународном регистровању имена порекла Република Србија обавезала се да штити имена порекла чланица Лисабонске уније, а потписивањем Споразума о стабилизацији и придруживању обавезала да поштује и ознаке порекла које су регистроване на нивоу ЕУ. Уредбе ЕУ које се односе на производе са географским пореклом, Србији као трећој држави у правном смислу, омогућавају да поднесе пријаву за заштиту производа и на нивоу ЕУ.

СПИСАК ДОМАЋИХ ОЗНАКА ГЕОГРАФСКОГ ПОРЕКЛА

Говеђа ужичка пршута
Свињска ужичка пршута
Ужичка сланина
Сремски кулен
Сремска домаћа кобасица
Сремска салама
Пожаревачка кобасица
Ртањски чај
Кривовирски качкавал
Хомолски овчији сир
Хомолски козији сир
Хомолски крављи сир
Банатски ризлинг
Јагодинска ружица
Вршачко шампион пиво
Косово поље (Amselfeld, Field of the black bird, Champ de merle)
Косовско вино (Amselfelder)
Призрен
Метохија (Metohy)
Кладовски кавијар (Caviar of Kladovo)
Вода Врњци
Апатинско јелен пиво
Бујановачка минерална вода AQUA НЕВА
Пиротски ћилим
Сирогојно
Минерална вода Дубока
Бисерно острво, мускат крокан
Књаз Милош Буковичка бања
Петровска Клобаса (Петровачка кобасица)
Лесковачко роштиљ месо (за плескавице и ћевапчиће)
Ваљевски дуван чварци
Бермет
Сврљишки качкавал
Карловачки ризлинг
Футошки свежи и кисели купус
Хомолски мед
Ариљска малина
Сврљишки белмуж
Бездански дамаст
Старопланински качкавал
Лесковачки домаћи ајвар
Фрушкогорски липов мед
Жичерски мед
Сјенички овчији сир
Сјеничка јагњетина
Пиротски качкавал од крављег млека
Сомборски сир
Ечански Шаран
Златарски сир

Биљана Јовичић, начелник Одељења за регистре
Завод за интелектуалну својину Републике Србије

Статистика пријава Јануар - децембар 2013.

У 2013. поднето је укупно 596 пријава патената, 77 пријава малих патената, а од 1. јула 2013. када је почела да се примењује одредба Закона о патентима о сертификату о додатној заштити, и 9 пријава за сертификат. Домаћи подносиоци су поднели Заводу као заводу примаоцу 22 пријаве за заштиту проналазка путем РСТ руте за међународну заштиту, 6 пријава за међународну заштиту дизајна и 150 захтева за међународну заштиту жига. У току протекле године поднето је и 5 пријава за ознаку географског порекла. Депоновано је 283 дела ауторског права и 5 дела сродних права.

Новости

Никола Радовановић, саветник
Завод за интелектуалну својину Републике Србије

Одржан Семинар о патентној заштити пословних метода и проналазак који се примењују на рачунарима

У новембру прошле године је у Заводу одржан дводневни семинар о патентној заштити пословних метода и проналазак који се примењују на рачунарима, који су заједнички организовали Завод за интелектуалну својину и Европски завод за патенте. На семинару је учествовало око четрдесет учесника, међу којима су били патентни испитивачи и представници института и привредних друштава. На предавањима је било речи о пракси претраживања и класификација као и пракси испитивања у области проналазак који се примењују на рачунарима и пословних метода, при чему су изнете различите студије случаја у погледу испитивања пријава проналазак. Представљена су и искуства српских универзитета и компанија које послују у области информационог технологија. Међу предавачима су били Едуардо Пасторе и Марија Фернандез Фереира из Европског завода за патенте, проф. др Драган Кукољ из фирме РТ-РК, проф. др Дејан Поповић са Електротехничког факултета Универзитета у Београду и Саша Здравковић испред Завода за интелектуалну својину.

Одржан семинар "Интелектуална својина за пословање" у Краљеву

У регионалној привредној комори Краљева је у новембру 2013. године одржан семинар о коришћењу интелектуалне својине у пословању за око тридесет чланова Одбора за развој МСП и Одбора за науку, квалитет, стручно образовање и менаџмент. Учесници семинара су имали прилику да сазнају зашто, када и на који начин се могу штитити иновативна и креативна решења, које су предности патентне заштите на домаћем и међународном тржишту, као и зашто је важно на време претражити базе патентне документације.

Посета студената Машинског факултета Заводу

Пред сам крај прошле године су у посети Заводу били докторанти и студенти мастер студија са Машинског факултета у Београду, у циљу упознавања са прописима и праксом Завода при спровођењу поступака заштите права интелектуалне својине.

Едукативно
Информативни
Центар

Завод за интелектуалну својину Републике Србије, Кнегиње Љубице 5, 11000 Београд
Телефон: (+381 11) 202 58 00; www.zis.gov.rs
• Главни и одговорни уредник: Бранка Тотих • Уредник: Никола Радовановић
• Техничка обрада: Драгана Томић Стојиљковић • Контакт е-маил: info.EIC@zis.gov.rs

Завод за
интелектуалну својину
Републике Србије